C/2026/3918

1.9.2026

NÕUKOGU SOOVITUS,

10. juuli 2026,

mis käsitleb Saksamaa majandus-, sotsiaal-, tööhõive-, struktuuri- ja eelarvepoliitikat

(C/2026/3918)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97 ([1]), eriti selle artikli 3 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

(1) Määruses (EL) 2024/1263 on selgitatud majandusjuhtimise raamistiku eesmärke; raamistik peaks reformide ja investeeringute abil edendama usaldusväärset ja jätkusuutlikku riigi rahandust, kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ning vastupidavust, samuti ära hoidma valitsemissektori ülemäärast eelarvepuudujääki. Määruses on sedastatud, et nõukogu ja komisjon teevad Euroopa poolaasta raames mitmepoolset järelevalvet kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingus (ELi toimimise leping) sätestatud eesmärkide ja nõuetega. Euroopa poolaasta raames sõnastatakse eelkõige riigipõhised soovitused ja jälgitakse nende rakendamist.

(2) Komisjon võttis 25. novembril 2025 vastu arvamuse Saksamaa 2026. aasta eelarvekava kohta. Samal kuupäeval võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu 2026. aasta häiremehhanismi aruande, milles ei nimetatud Saksamaad ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Komisjon võttis vastu ka soovituse euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovituse kohta, soovituse Euroopa Liidus inimkapitali käsitleva nõukogu soovituse kohta ning ettepaneku 2026. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste rakendamist ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete järgimist. Nõukogu võttis euroala majanduspoliitikat käsitleva soovituse ([2]) vastu 21. aprillil 2026 ning ühise tööhõivearuande ja inimkapitali käsitleva soovituse 9. märtsil 2026.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97 (ELT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) ELT C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.

(3) Komisjon avaldas 29. jaanuaril 2025 konkurentsivõime kompassi – strateegilise raamistiku, mille eesmärk on suurendada järgmisel viiel aastal liidu üleilmset konkurentsivõimet. Selles on määratud kindlaks kestliku majanduskasvu elutähtsad tugisambad, milleks on kolm hädavajalikku tegevusvaldkonda – innovatsioon, süsinikuheite vähendamine ja konkurentsivõime – ning julgeolek. Konkurentsivõime kompassi on pärast selle avaldamist võetud arvesse Euroopa poolaasta töös, tagades, et liikmesriikide majanduspoliitika on kooskõlas ELi strateegiliste eesmärkidega, ning kujundades ühtse majandusjuhtimise käsituse, mis edendab kestlikku majanduskasvu, innovatsiooni ja vastupidavust kogu liidus.

(4) 2026. aastal jätkub majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta protsess koos taaste- ja vastupidavusrahastu ([3]) viimase etapi rakendamisega. Taaste- ja vastupidavuskavad koos ühtekuuluvuspoliitika rahastusega on olnud Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks esmatähtsad, kuna kavad peavad tulemuslikult käsitlema kõiki viimaste Euroopa poolaasta tsüklite raames esitatud riigipõhistes soovitustes esile toodud probleeme või märkimisväärset osa neist ja Euroopa ühtekuuluvuspoliitika rahastatavates programmides tuleb riigipõhiseid soovitusi arvesse võtta. Nüüd, kus taaste- ja vastupidavusrahastu kehtivusaeg läheneb lõpule, on endiselt oluline jätkata ja arendada edasi selle rahastu raames toetatud ja rakendatud reforme ja investeeringuid, eelkõige neid, mis aitavad lahendada riigipõhistes soovitustes esile toodud probleeme.

(5) 3. juunil 2026 avaldas komisjon Saksamaa kohta 2026. aasta riigiaruande. Selles hinnati Saksamaa edusamme 2025. aasta riigipõhiste soovituste järgimisel ning tehti kokkuvõte sellest, kuidas Saksamaa on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Kõnealuse analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks Saksamaa kõige pakilisemad probleemid. Samuti hinnati Saksamaa edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning liidu peamiste tööhõive, oskuste ning vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamise eesmärkide ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

(6) Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu ja selle tagajärjed kujutavad endast Euroopa Liidu jaoks eksistentsiaalset väljakutset. Komisjon on kutsunud liikmesriike üles taotlema stabiilsuse ja kasvu paktiga ette nähtud riikide vabastusklausli koordineeritud aktiveerimist, et toetada ELi jõupingutusi, mille eesmärk on suurendada kiiresti ja märkimisväärselt kaitsekulutusi ([4]), ning Euroopa Ülemkogu kiitis selle ettepaneku 6. märtsil 2025 heaks. Nõukogu võttis 10. oktoobril 2025 komisjoni hinnangu ja soovituse põhjal vastu soovituse, millega kiidetakse heaks Saksamaa riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava ning lubatakse Saksamaal määruse (EL) 2024/1263 kohaselt nõukogu kehtestatud netokulude maksimaalsetest kasvumääradest kõrvale kalduda (riikide vabastusklausli aktiveerimine) ([5]). Kava hõlmab ajavahemikku 2025–2029 ja selles sätestatud eelarve kohandamise perioodi pikkus on seitse aastat. Nõukogu soovitas kehtestada järgmised netokulude maksimaalsed kasvumäärad: 4,4 % 2025. aastaks, 4,5 % 2026. aastaks, 2,3 % 2027. aastaks, 1,7 % 2028. aastaks ja 1,6 % 2029. aastaks; need määrad vastavad maksimaalsetele kumulatiivsetele kasvumääradele, mis on arvutatud võrdluses baasaastaga 2024 ning mis on 2025. aastal 4,4 %, 2026. aastal 9,0 %, 2027 aastal 11,5 %, 2028. aastal 13,3 % ja 2029. aastal 15,2 %. Samal ajal võttis nõukogu 10. oktoobril 2025 Saksamaa taotluse põhjal komisjoni soovituse alusel vastu soovituse, millega lubatakse Saksamaal netokulude maksimaalsetest kasvumääradest kõrvale kalduda. Ajavahemik, mil on aktiveeritud riikide vabastusklausel (2025–2028), võimaldab Saksamaal vaadata ümber valitsemissektori kulude prioriteedid või suurendada valitsemissektori tulusid nii, et püsivalt suuremad kaitsekulutused ei ohusta keskpikas perspektiivis riigi rahanduse jätkusuutlikkust.

([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Komisjoni teatis „Suuremate kaitsekulutuste võimaldamine stabiilsuse ja kasvu pakti raames“ (Brüssel, 19. märts 2025, C(2025) 2000 final).

([5]) Nõukogu 10. oktoobri 2025. aasta soovitus, millega kiidetakse heaks Saksamaa riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava ning lubatakse Saksamaal määruse (EL) 2024/1263 kohaselt nõukogu kehtestatud netokulude maksimaalsetest kasvumääradest kõrvale kalduda (riikide vabastusklausli aktiveerimine) (ELT C, C/2025/5635, 22.10.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/5635/oj).

(7) Saksamaa esitas 30. aprillil 2026 oma 2026. aasta eduaruande ([6]) netokulude soovitatud maksimaalsete kasvumäärade järgimise, kohandamisperioodi pikendamise aluseks olevate reformide ja investeeringute rakendamise ning Euroopa poolaasta riigipõhistes soovitustes kindlaks tehtud peamiste probleemide käsitlemiseks vajalike reformide ja investeeringute rakendamise kohta. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab iga-aastane eduaruanne ka Saksamaa kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava rakendamisel tehtud edusammude kohta.

(8) SKP reaalkasv oli 2025. aastal 0,2 % ja tarbijahindade harmoneeritud indeksiga (THHI) mõõdetud inflatsioon 2,3 %. Komisjoni 2026. aasta kevadprognoosi kohaselt on SKP reaalkasv 2026. aastal 0,6 % ja 2027. aastal 0,9 % ning THHIga mõõdetud inflatsioon on 2026. aastal 2,9 % ja 2027. aastal 2,7 %.

(9) Eurostati esitatud andmete ([7]) põhjal püsis Saksamaa valitsemissektori eelarve puudujääk aastatel 2024–2025 muutumatuna (2,7 % SKP-st). 2026. aasta kevadprognoosi koostamise ajal komisjonile teada olnud poliitikameetmete põhjal prognoosis komisjon valitsemissektori eelarve puudujäägiks 2026. aastal 3,7 % ja 2027. aastal 4,1 % SKPst. Eelarvepuudujäägi suurenemine 2026. ja 2027. aastal tuleneb peamiselt taristu- ja kaitsekulutuste suurenemisest ning tulusid vähendavatest maksusoodustusmeetmetest.

(10) Komisjoni hinnangul oli eelarvepoliitika, ([8]) mis hõlmab nii riigi enda kui ka ELi rahastatavaid kulutusi, 2025. aastal üldjoontes neutraalne. 2026. ja 2027. aastal on see prognooside kohaselt ekspansiivne (vastavalt 1,3 % ja 0,5 % SKPst).

(11) Eurostati esitatud andmete ([9]) põhjal suurenes Saksamaa valitsemissektori võlg 62,2 %-lt SKPst 2024. aasta lõpus 63,5 %-le SKPst 2025. aasta lõpus. Valitsemissektori võla ja SKP suhte kasv 2025. aastal kajastab peamiselt võlakoormuse muutuse ja eelarvepositsiooni vahelist suuremat erinevust 2025. aastal. 2026. aasta kevadprognoosi koostamise ajal komisjonile teada olnud poliitikameetmete põhjal prognoosis komisjon, et valitsemissektori võla suhe SKPsse suureneb 2026. aasta lõpuks 65,8 %-le ja 2027. aasta lõpuks 68,0 %-le. 2026. ja 2027. aasta kasv kajastab peamiselt esmase eelarvepuudujäägi suurenemist.

(12) Eurostati andmete ([10]) kohaselt moodustasid valitsemissektori kaitsekulutused Saksamaal 2025. aastal 1,5 % SKPst, mis tähendab baasaastaga 2021 võrreldes 0,4 protsendipunkti suurust kasvu. Komisjoni 2026. aasta kevadprognoosi kohaselt on need 2026. aastal 1,9 % SKPst, mis tähendab 2021. aastaga võrreldes 0,8 protsendipunkti suurust kasvu ([11]).

([6]) 2026. aasta eduaruannetega saab tutvuda aadressil https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([7]) Eurostat, Euro Indicators, 22. aprill 2026.

([8]) Eelarvepoliitika on määratletud valitsemissektori eelarvepositsiooni iga-aastase muutuse näitajana. Selle eesmärk on hinnata nii riiklikult kui ka ELi eelarvest rahastatavast eelarvepoliitikast tulenevat majanduslikku impulssi. Eelarvepoliitikat mõõdetakse vahena i) keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu ja ii) esmaste kulude muutuse vahel, millest on maha arvatud kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed ning mis hõlmab taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatu toetuse ja muude liidu vahenditega rahastatavaid kulusid.

([9]) Eurostat, Euro Indicators, 22. mai 2026.

([10]) Eurostat, valitsemissektori kulud valitsemisfunktsioonide klassifikaatori (COFOG) alusel.

([11]) NATO kaitsekulutuste määratlus erineb COFOGi kaitsekulutuste määratlusest. Peale selle võib esineda erinevusi tulenevalt kulutuste kirjendamise ajast, eelkõige kaitseotstarbelise varustuse puhul, kuna NATO aruanded ei lähtu kulutuse kirjendamise aja osas rahvamajanduse arvepidamise reeglitest.

(13) Liit seisab jätkuvalt silmitsi energiavarustushäirete ja suure hinnavolatiilsuse ohuga, mida süvendavad üleilmseid nafta- ja gaasiturge mõjutavad geopoliitilised pinged. 2022.–2023. aasta energiakriisist saadud kogemused on näidanud, et ulatuslikud ja mittesihipärased meetmed toovad kaasa suured eelarvekulud ning on sotsiaalselt ja majanduslikult ebatõhusad. Pärast sõja puhkemist Lähis-Idas 2026. aasta veebruaris kehtestas Saksamaa eelarvepoliitika meetmed, et leevendada kõrgete energiahindade mõju leibkondadele ja ettevõtetele ([12]). Need hõlmavad diislikütuse ja bensiini energiamaksu mittesihipärast vähendamist 2026. aasta maist juunini. Komisjoni 2026. aasta kevadprognoosi kohaselt on nende meetmete eelarvekulu 2026. aastal ligikaudu 0,1 % SKPst. Komisjoni hinnangul oleks juhul, kui meetmed jääksid kehtima kuni 2026. aasta lõpuni, meetmete eelarvekulu 2026. aastal 0,2 % SKPst.

(14) Komisjoni arvutuste kohaselt suurenesid Saksamaa netokulud 2025. aastal 3,8 %. Netokulude kasv 2025. aastal on alla soovitatud maksimaalse kasvumäära.

(15) Komisjoni arvutuste kohaselt peaksid Saksamaa netokulud 2026. aastal suurenema 5,6 % ning 2025. ja 2026. aastal kumulatiivselt 9,7 %. Prognoositud netokulude kasv 2026. aastal on üle soovitatud maksimaalse kasvumäära, kusjuures aastane kõrvalekalle on 0,5 % SKPst. 2025. ja 2026. aasta peale kokku peaks netokulude kumulatiivne kasvumäär olema samuti üle soovitatud maksimaalse kasvumäära (kumulatiivne kõrvalekalle 0,3 % SKPst). Prognoositud kõrvalekalle jääb praeguste kaitsekulutuste prognooside alusel siiski riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkuse piiridesse.

(16) Soovituses, millega kiidetakse heaks Saksamaa keskpika perioodi kava, täpsustatakse kohandamisperioodi pikendamise aluseks olevaid reforme ja investeeringuid ning nende rakendamise ajakava. Võttes arvesse Saksamaa iga-aastases eduaruandes esitatud teavet, leiab komisjon, et nende reformide ja investeeringute põhietappide rakendamine, mille tähtaeg oli 30. aprillil 2026, näib kulgevat üldjoontes kavakohaselt. Komisjon leiab, et üldiselt on Saksamaa oma kohustused rahuldavalt täitnud ([13]).

(17) Komisjon võttis 3. juunil 2026 vastu ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande ([14]). Selles aruandes hinnati Saksamaa eelarveseisundit eelarvepuudujäägi kriteeriumi seisukohast, kuna riigi 2026. aastaks kavandatud valitsemissektori eelarve puudujääk ületab kontrollväärtust 3 % SKPst. Aruandes jõuti järeldusele, et Saksamaa ei täida eelarvepuudujäägi kriteeriumi. Komisjon leidis siiski, et ei ole põhjust algatada Saksamaa suhtes ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust, sest nõukogu on Saksamaa puhul aktiveerinud riikide vabastusklausli ja kontrollväärtust ületav kavandatud eelarvepuudujääk 2026. aastal on komisjoni 2026. aasta kevadprognoosi kohaselt täielikult põhjendatud kaitsekulutuste suurenemisega alates 2021. aastast. Seda hinnangut silmas pidades ning ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 4 alusel loodud majandus- ja rahanduskomitee arvamust arvesse võttes ei ole komisjon teinud ettepanekut algatada ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus.

([12]) See kajastab olukorda komisjoni 2026. aasta kevadprognoosi kuupäeva seisuga (4. mai 2026).

([13]) Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Keskpangale, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, Regioonide Komiteele ning Euroopa Investeerimispangale „2026. aasta Euroopa poolaasta kevadpakett“ (COM(2026) 200 final).

([14]) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 alusel koostatud komisjoni aruanne (3.6.2026, COM(2026) 302 final).

(18) Pärast kaks aastakümmet kestnud alainvesteerimist suurenesid avaliku sektori investeeringud osakaaluna SKPst 2,2 %-lt 2005. aastal 2,9 %-le 2023. aastal 3,3 %-le 2025. aastal. Avaliku sektori netoinvesteeringud, st investeeringud pärast amortisatsiooni, on siiski endiselt ühed ELi väikseimad (0,4 % SKPst). See näitab vajadust veelgi tugevdada avaliku sektori investeeringuid, et suurendada majanduskasvu ja konkurentsivõimet. Lisaks on jätkuvalt olulised täiendavad jõupingutused kavandamis- ja heakskiitmismenetluste ühtlustamiseks ning haldussuutlikkuse kitsaskohtade kõrvaldamiseks. Tüüpilised suure tootlusega investeerimisprioriteedid hõlmavad koole ning alusharidust ja lapsehoidu, raudteetaristut ja innovatsioonisüsteemi. Föderaalsete struktuuride keerukus, vastutuse killustatus ja piiratud finantssuutlikkus kohalikul tasandil võivad takistada projektide õigeaegset ja tõhusat rakendamist.

(19) Avaliku sektori investeeringute suhteliselt väike osakaal SKPst on seotud riigi rahanduse kvaliteediga, mida saaks märkimisväärselt parandada. Taristu- ja kliimaneutraalsuse erifondi rakendamisega on kavas toetada avaliku sektori investeeringute rahastamist. Erifondi raames tehtavate kulutuste täiendavust ja kvaliteeti on siiski võimalik veelgi parandada. Kui tarbimisega seotud eesmärkide asemel keskendutakse rohkem kapitalimahutusele valdkondades, mis suurendavad majanduse tootmisvõimsust ja konkurentsivõimet (sealhulgas hariduse ja oskuste arendamise taristu), võib see aidata maksimeerida positiivset mõju pikaajalisele majanduskasvule. Teine riigi rahanduse kvaliteediga seotud probleem on föderaaleelarvest pensionisüsteemi tehtud ülekanded, mis olid 2025. aastal 122 miljardit eurot (jäädes ligikaudu 25 % juurde föderaalvalitsuse kulutustest), vähendades võimalusi teha tootlikumaid kulutusi. 2025. aastal võetud kohustused suurendada emade pensione ja säilitada kohustuslik pensionide asendusmäär 48 % kuni 2031. aastani suurendavad eeldatavasti pensionikulusid veelgi. Põhjenduses 22 välja toodud pensionireformi võimalused võiksid leevendada vajadust eelarvevahendite ümberpaigutamise ja sotsiaalkindlustusmaksete suurendamise järele ning edendada seeläbi põlvkondadevahelist õiglust. Muud võimalused avaliku sektori kulutuste üldise tõhususe suurendamiseks võivad tuleneda kulutuste edasisest läbivaatamisest ja sellele järgnevast konkreetsest poliitikameetmest, näiteks mittehädavajalike toetuste ratsionaliseerimisest või kaotamisest.

(20) Rahvastiku vananemine avaldab survet vanadussõltuvusmäärale ning mõjutab seetõttu pensionisüsteemi pikaajalist kestlikkust ja kohustuslike pensionide piisavust. Aastatel 2025–2035 väheneb tööealine elanikkond (20–64aastased) prognooside kohaselt 49 miljonilt 45 miljonile. Pensionisüsteemi jätkusuutlikkust panevad proovile ka atraktiivsed ennetähtaegselt pensionile jäämise võimalused ning suutmatus võtta jätkusuutlikkusteguri kaudu arvesse demograafilist survet või kohandada pensioniiga nii, et see kajastaks oodatava eluea pikenemist. Pensionide indekseerimise läbivaatamine ja sissemaksete ülemmäärade kohandamine võib aidata muuta pensionisüsteemi jätkusuutlikumaks. Pensionikomisjoni aruanne pakub võimaluse kaugeleulatuvateks ambitsioonikateks reformideks. Kogu pensionisüsteem peab tagama piisava sissetuleku vanaduspõlves; see peab hõlmama tööandja- ja individuaalseid pensioniskeeme, mis täiendavad kohustuslikku pensionisammast. Soovitatav on paremini ära kasutada kapitaliga tagatud pensionilahendusi. 2026. aasta tööandjapensionide reform on positiivne samm, kuid tööandjapensioni skeemid koos reguleeritud kutsealade kohustuslike pensioniskeemidega on endiselt killustatud. Mõne skeemi puhul on järelevalve detsentraliseeritud ja seda teostatakse liidumaa tasandil; teiste puhul jäävad hüvitised rahastamata, kuna puudub varade kogum, mis tagaks eeldatava pensioni. Lisaks on piisava varabaasi puudumine ning mõne kavaga seotud ebapiisav juhtimine ja järelevalve takistuseks riskikapitalituru süvendamisele ELis. Tööandjapensionid hõlmavad ainult ligikaudu 51 % töötajatest, kes tasuvad kohaldatakse sotsiaalkindlustusmakseid, ning see osakaal on vähenenud, kuna tööhõive on nihkunud sektoritesse, kus tööandjapensionide hõlmavus on väiksem. Töötajate automaatne liitumine varaga tagatud pensioniskeemiga võiks olla kasulik eelkõige madalamapalgalistele, kes on praegu vähem kindlustatud, ja see parandaks pensionide piisavust. Arvestades Saksamaa kõrget säästumäära, tuleks reformides seada esikohale madala sissetulekuga elanikkonnarühmad, kes praegu pensionipõlveks vähe säästavad; lisaks sellele oleks soovitav suunata säästud ümber ettevõtetele suurema kapitali, sealhulgas riskikapitali pakkumisele, selle asemel et suurendada üldist säästumäära.

Personaalsete pensioniskeemide puhul sillutab õigusnormide reform, millega luuakse pensionisäästude konto *(Altersvorsorgedepot)* ilma kohustuslike tagatisteta, teed võimalusele saada suuremat tulu. Selliste kontode korral on rakendamise peamine väljakutse tagada, et halduskulud oleksid piiratud. Võttes arvesse seda, et praegu on personaalsete pensioniskeemidega hõlmatuse määr suhteliselt piiratud (30 %), võiks ette näha riikliku, madalate tegevuskuludega fondi, mida pensionikogujad kasutaksid vaikimisi (st kui nad ei soovi fonde ise valida). See võib suunata turgu ka kulude ja tavade osas.

(21) Töötundide arvu suurendamise stiimulite tugevdamisel on keskse tähtsusega töösõbralik maksustruktuur. Saksamaa maksukiil (sealhulgas tööjõult saadava tulu maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed) on üks suurimaid ELis. Kõrged maksud koos toetuse kaotamise rangete eeskirjadega (näiteks väiksemad hüvitised sissetuleku suurenemise korral) vähendavad stiimuleid töötundide arvu suurendamiseks, eriti madalapalgaliste seas. Abielupaaride ühise maksustamise eeskirjad *(Ehegattensplitting)* pärsivad leibkonna teise palgasaaja, sageli naiste töötundide arvu suurendamist. Heaoluriigi komisjon tõi hiljuti välja sotsiaaltoetuste kaotamise lihtsustamise ja sotsiaalhalduse digitaliseerimise võimalikud parandused ning tegi ka ettepaneku parandada sotsiaalhoolekandesüsteemi tulemuslikkust ja seeläbi vähendada hüvitiste kättesaadavuse, lihtsustamise ja parandamise kaudu vaesusriski. Sotsiaaltoetuste reformidega kaasnev tulumaksu vähendamine, eelkõige madala ja keskmise sissetulekuga inimeste puhul, nagu on välja kuulutatud koalitsioonilepingus, ning ühismaksustamise ja abikaasade tervisekindlustuse kohandatud eeskirjad võivad märkimisväärselt suurendada tööjõupakkumise stiimuleid. Selle asemel maksude kombinatsiooni nihutamine vähem moonutavatele maksudele võib suurendada alternatiivset tulupotentsiaali, seda ka piirkondlikul tasandil, ning vähendada keskkonnakahjulikke maksusoodustusi, selle asemel et neid suurendada.

(22) Jätkuvalt on oluline süstemaatiliselt, sisuliselt ja õigeaegselt kaasata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, sotsiaalpartnereid, kodanikuühiskonda ja muid asjaomaseid sidusrühmi, et tagada laialdane isevastutus liidu rahastamisvahendite edukaks rakendamiseks, sealhulgas Euroopa poolaasta kontekstis.

(23) Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF), Õiglase Ülemineku Fondi (JTF) ja Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) toetust hõlmavate ühtekuuluvuspoliitika programmide rakendamine edeneb Saksamaal nii projektide väljavalimise kui ka maksete tegemise seisukohast ELi keskmisest aeglasemalt. Tähtis on algatada ja kiirendada jõupingutusi, et tagada investeeringute kiire tegemine, maksimeerides kohapeal nende mõju. Saksamaa juba võtab oma ühtekuuluvuspoliitika programmide raames meetmeid konkurentsivõime ja majanduskasvu edendamiseks. Samal ajal seisab Saksamaa jätkuvalt silmitsi rakendamisega seotud probleemidega, sealhulgas nendega, mis puudutavad kulueesmärkide saavutamist 2026. aasta lõpus. Esmatähtis on tagada, et uued investeeringud, mille Saksamaa pani paika ühtekuuluvuspoliitika fondide vahehindamise käigus, eelkõige need, mis on seotud vahehindamise määruses ([15]) kindlaks määratud viie prioriteediga, tehakse kiiresti ja tulemuslikult.

(24) Saksamaa seisab silmitsi ka mitme probleemiga, mis on seotud innovatsiooni, majanduse mitmekesistamise, ettevõtluse dünaamilisuse ja erainvesteeringute, avaliku halduse digitaliseerimise, digitaristu, eluaseme taskukohasuse, fossiilkütustest sõltuvuse, energiasüsteemidesse investeerimise ja hoonete süsinikuheite vähendamise, transpordi ja tööstuse, tööjõu pakkumise, oskuste, kolmandatest riikidest pärit talentide ligimeelitamise ja hoidmise, haridustulemuste ning alushariduse ja lapsehoiu ning kogupäevakoolide kättesaadavusega.

(25) Erasektori innovatsioon on koondunud suurettevõtetesse, konkreetsetesse piirkondadesse ja kesktehnoloogilistesse sektoritesse. Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) kulutused teadus- ja arendustegevusele on endiselt väikesed (2023. aastal 0,18 % SKP-st, võrreldes ELi keskmisega 0,47 %). Innovatsioonitegevus on koondunud kesktehnoloogilistesse sektoritesse. Innovatsioonikeskkonnale võiks kasuks tulla süvatehnoloogia ja ümberkujundava innovatsiooni suurem riiklik rahastamine. Teadus- ja arendustegevuse tulemused on vähenenud, mõõdetuna enim tsiteeritud publikatsioonide ja patenditaotluste osakaalu järgi. Saksamaal on raskusi akadeemiliste teadusuuringute turustamisega. Süstemaatilisem lähenemisviis teadmussiirdele, sealhulgas seades lõhkuva innovatsiooni puhul esikohale avaliku sektori rahastamise, võiks edendada kvaliteetsete akadeemiliste teadusuuringute muutmist majanduslikult elujõulisteks toodeteks. Praegu takistavad sageli seda protsessi struktuursed piirangud, nagu rahastamise ja karjääri stimuleerimise süsteemid, mis ei sea piisavalt esikohale turustamist, ning intellektuaalomandi üle peetavad pikaleveninud ja bürokraatlikud läbirääkimised, mis lükkavad edasi või pärsivad teadusuuringute muutmist turukõlblikeks uuendusteks. Tipptasemel innovatsiooni jaoks on oluline tugevdada hästi toimivaid klastreid (nt tipptaseme algatuste kaudu), edendades samal ajal kohandatud teadus- ja arendustegevuse ökosüsteeme ning tagades ettevõtjatele teadus- ja tehnosiirde taristu.

([15]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. septembri 2025. aasta määrus (EL) 2025/1914, millega muudetakse määrusi (EL) 2021/1058 ja (EL) 2021/1056 seoses erimeetmetega strateegiliste probleemide lahendamiseks vahehindamise raames.

(26) Saksamaa majanduse ümberkujundamine on hoogustumas ning ettevõtete *(Personen- und Kapitalgesellschaften)* maksejõuetus on jõudnud viimase 20 aasta kõrgeimale tasemele. Raskustes olevate ettevõtete arv kasvab ja struktuursed probleemid süvenevad, eelkõige piirkondades, kus toimub tööstuse ümberkujundamine. Seetõttu on veelgi olulisem hõlbustada ettevõtete sisenemist turule ja nende kasvu ning kiirendada ressursside ümberjaotamist mitteelujõulistelt ettevõtetelt tootlikele ja uuenduslikele ettevõtetele, sealhulgas idu- ja kasvufirmadele. Äsja asutatud idufirmade arv suurenes 2025. aastal eelmise aastaga võrreldes, kuid idufirmade loomise aktiivsus jääb allapoole 2018. aasta taset ja üldine valmidus alustada Saksamaal äritegevust on endiselt suhteliselt väike. Saksamaa sõltuvus kesktehnoloogilistest tööstusharudest ja nõrgemad tulemused innovatsiooni valdkonnas viitavad sellele, et riigis võib esineda seotuse efekt seal, kus domineerivad väljakujunenud tööstusharud ja tehnoloogiad, samal ajal kui uutel turuletulijatel on probleeme kujunemisjärgus tehnoloogiate edendamisega ja innovatsiooni toomisega tööstusbaasi. Rahastuse leidmine on noorte ettevõtjate, eelkõige kasvufirmade jaoks endiselt peamine probleem. Institutsionaalsete investorite rolli tugevdamine kapitali pakkujatena võib aidata süvendada kapitaliturge ning suurendada tõhusust ja investeeringuid. Riskikapitalisüsteemi toetamiseks on küll olemas mitmed valitsuse programmid, mida viiakse ellu peamiselt arengupanga KfW kaudu, kuid partnerlusstruktuuridega seotud maksualase ebakindluse vähendamine võib muuta riskikapitali- ja erakapitalifondide haldamise Saksamaal alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate jaoks atraktiivsemaks. Üldisemalt saaks ettevõtete rahastamist parandada tõhusama pangandusturu abil, pakkudes odavamaid laene ja paindlikumaid tooteid. Seda takistab tegevuse ebatõhusus: Saksamaa pankade kulude ja tulude suhtarv oli 2025. aasta märtsis 58,3 %, samas kui ELi keskmine oli 54 %. Sellist ebatõhusust võiksid märkimisväärselt vähendada konsolideerimine, ühinemised, sealhulgas teiste ELi liikmesriikide pankadega, ja tehingute tsentraliseerimine.

(27) Valitsus kavatseb praegusel ametiajal vähendada ettevõtjate halduskulusid 25 %. Näib siiski, et ambitsioonikate eesmärkidega ei kaasne täiesti uusi vahendeid ega pädevuste konsolideerimist, mis aitaks koormust tulemuslikult vähendada. See on kriitilise tähtsusega, kuna paljud ettevõtjad teatavad, et haldustoimingud põhjustavad viivitusi (62 %) ja suuremaid tegevuskuludesid (44 %). Tulemuslike vahendite hulka võiksid kuuluda lihtsustatud eeskirjad dokumentaalsete tõendite kohta, vaikimisi haldusliku heakskiidu laialdasem kasutamine ja üldeeskirjad juhtumipõhiste kontrollide asemel. Põhjalik kulude-tulude analüüs võiks aidata tagada, et uue korraga seotud jõupingutused on proportsionaalsed sellest saadava kasuga. Arvestades Saksamaa keskset tähtsust ühtsel turul, on eelkõige vaja vähendada riiklikke ja piirkondlikke tõkkeid EMP-sisesele kaupade ja teenustega kauplemisele, muu hulgas ka ELi õigusaktide koormava riikliku rakendamise vältimise ning pakendite ja jäätmekäitluse nõuete täitmisest tuleneva regulatiivse koormuse vähendamise kaudu.

(28) Saksamaa teeb jõupingutusi oma avalike teenuste digitaliseerimise parandamiseks, kuid need ei ole veel toonud erilisi mõõdetavaid edusamme. Saksamaa tulemused digikümnendi peamiste eesmärkide saavutamisel kodanikele ja ettevõtjatele digitaalsete avalike teenuste osutamise vallas on alla ELi keskmise. Sujuva digihalduse, e-identimise ja ühendatud andmeregistrite peamised eeltingimused ei ole piisavalt välja arendatud. Riik on tsiviil-/kaubandus- ja halduskohtuasjade menetluste algatamisel ja jälgimisel digilahenduste osas maha jäänud. Lisaks ei ole hiljuti väljatöötatud digiteenuseid piirkondades ja omavalitsustes ühetaoliselt kasutusele võetud ja see piirab nende territoriaalset katvust ja skaleeritavust. Kui digiteenused on olemas, ei ole need sageli piisavalt kasutajasõbralikud, sest kodanikud ja ettevõtjad puutuvad endiselt kokku keerukate, ainult osaliselt digitaliseeritud menetlustega ja peavad erinevate ametiasutustega korduvalt suhtlema. See osutab laiemale vajadusele ajakohastada avalikku haldust ning parandada koordineerimist või kohandada vastutust valitsustasandite vahel. Föderaalvalitsus ning piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused võiksid laiendada ühiste digitaalsete komponentide ja standardite kasutamist ning konsolideerida kattuvaid haldusmenetlusi. Selline ajakohastamine on üha vajalikum ka haldussuutlikkuse säilitamiseks kasvava personalinappuse tingimustes, mis muudavad digitaliseerimise, automatiseerimise ja lihtsamad menetlused tõhusa ja vastupidava avaliku halduse peamisteks eeldusteks.

(29) Saksamaa teeb jätkuvalt edusamme oma ühenduvustaristu laiendamisel ning võtab vastu õigusakte, millega hõlbustatakse lubade andmist kiudoptika ja mobiilsidevõrkude jaoks. Sellest hoolimata oli Saksamaal valduseni ulatuva valguskaabelühenduse (FTTP) kättesaadavus ELis tagantpoolt teine. Kättesaadavuses on endiselt vajakajäämisi ning piirkondlikud erinevused on märkimisväärsed. See omakorda võib piirata konkurentsivõimet ja tootlikkuse kasvu ning aeglustada andmemahuka digitehnoloogia kasutuselevõttu. Järelejõudmine nõuab föderaal- ja piirkondlikelt ametiasutustelt kohustuste tulemuslikku täitmist, et võimaldada võimaluse korral erasektoril jätkata investeerimist ja pakkuda vajaduse korral avaliku sektori toetust.

(30) Saksamaal vähenesid eluasemeinvesteeringud 2025. aastal viiendat aastat järjest ning on alates 2020. aastast vähenenud 20 %. See on süvendanud eluaseme taskukohasusega seotud probleeme ja laiemat majanduslikku seisakut. Varasemates ja uutes lepingutes kehtestatud üürihindade suurenev erinevus toob kaasa külmutatud eluasemeturu, mis piirab tööjõu liikuvust. Üüri reguleerimise meetmed ei ole suunatud eluasemepuuduse algpõhjuste kõrvaldamisele ning võivad nõrgendada erainvesteeringute stiimuleid ja takistada olemasolevate eluasemete tõhusat kasutamist. Keerukas ja pikaajaline maakasutuse planeerimine võib takistada maa suuremat ümberjaotamist elamuehituseks või asustuse tihendamist. Vastuvõetud meetmepaketi „Bauturbo“ eesmärk on kiirendada planeerimis- ja loamenetlusi, kuid selle kasutuselevõtt on kohalikes omavalitsustes endiselt ebaühtlane. Suurema arvu eluasemete pakkumiseks on eriti oluline vähendada ehituskulusid, mis on ELi suurimad. Väljakuulutatud elamutüübi E (lihtsam vajaduspõhine ehitusstandard) kasutuselevõtmisel tuleb tagada õiguskindlus lihtsamate standardite kohaldamisel. Eluasemeinvesteeringute probleemi lahendamiseks on vaja innovatsiooni ehituses, lihtsustatumaid ja ühtlustatumaid eeskirju, digiteeritud protsesse, paremat maakasutuse planeerimist, paremaid transpordiühendusi ning rohkem sotsiaaleluruume ja olemasolevate üksuste sotsiaalselt sihipärasemat kasutamist.

(31) Saksamaa on jätkanud energiasüsteemi ümberkujundamist, eelkõige suurendades taastuvelektri tootmist. Siiski moodustavad fossiilkütused endiselt suure osa energiaallikate jaotusest. Kliimaeesmärkide saavutamiseks peaks Saksamaa kiirendama fossiilkütuste järkjärgulist kasutuselt kõrvaldamist kõigis sektorites, eelkõige eluaseme- ja transpordisektoris, toetades samal ajal taastuvenergia kulutõhusat kasutuselevõttu ning võrgutaristu moderniseerimist.

(32) Vaatamata senistele edusammudele püsivad struktuursed probleemid taastuvenergia suuremate ja muutuvate tootmismahtude tõhusal integreerimisel elektrisüsteemi. Võrgu ülekoormus, mis tuleneb geograafilisest ebakõlast taastuvenergia tootmis- ja tarbimiskeskuste vahel, piirab taastuvenergia igakülgset kasutamist, suurendab süsteemseid kulusid ja vähendab piiriülese kaubanduse jaoks kättesaadavat ülekandevõimsust. Saksamaa jätkab tööd ülekandevõrgu laiendamiseks, kuid seda tuleb kiirendada, et piiriülene tehniline võimsus kauplemiseks oleks vähemalt 70 %. Vaatamata hiljutistele sellesuunalistele jõupingutustele ei motiveeri taastuvenergiarikaste piirkondade kõrgemad võrgutasud tööstust tootmiskohtade lähedale kolima. Reform, mille eesmärk oleks kehtestada dünaamilised piirkondlikud võrgutasud, võiks siduda tasud tegeliku võrgukoormusega ja anda seeläbi asukohapõhiseid hinnasignaale. Kuigi Saksamaa on astunud taaste- ja vastupidavuskava ning riiklike meetmete raames samme, et kiirendada lubade andmist ja toetada paindlikkuslahendusi, on endiselt probleeme, et suurendada süsteemi paindlikkust ja tagada taastuvenergia tõhusam integreerimine elektrisüsteemi. Paindlikkusvõimalusi, nagu salvestamine ja tarbimiskaja, ei ole veel piisavalt kasutusele võetud ja see piirab süsteemi suutlikkust võtta vastu muutliku taastuvenergia tootmist ilma kulukate sekkumisteta. Lisaks on elektrivõrkude digitaliseerimine, eelkõige jaotustasandil, jätkuvalt maha jäänud, kusjuures arukate arvestite kasutuselevõtt edeneb eriti aeglaselt, andmete kättesaadavus on piiratud ja võrguettevõtjate seas puudub standardite kehtestamine.

(33) Eluaseme- ja transpordisektori heitkogused, mis kuuluvad ELi jõupingutuste jagamise määruse kohaldamisalasse, ületavad jätkuvalt märkimisväärselt riiklikke ja Euroopa vähendamiseesmärke ning tööstusheide on endiselt suur. Saksamaa peab kiirendama meetmeid nende sektorite süsinikuheite vähendamiseks, et saavutada oma kliimaeesmärgid ja parandada energiatõhusust. Ehitussektoris on Saksamaa laiendanud riikliku taaste- ja vastupidavuskava kohaseid kehtivaid rahalise toetuse meetmeid, kuid 2030. aasta eesmärkide saavutamiseks on vaja täiendavaid valdkondadevahelisi jõupingutusi energiatõhususe valdkonnas, sh primaarenergia tarbimise vähendamiseks. Transpordisektoris hoogustub akutoitega elektrisõidukite kasutuselevõtt, mida toetavad toetused ja maksusoodustused. Siiski ei ole edusammud piisavad, et saavutada 2030. aasta eesmärgid, eelkõige raskeveokite laadimistaristu laiendamisel. Suuremaid investeeringuid on vaja ka raudteevõrgu ajakohastamisse, laiendamisse ja digitaliseerimisse, et toetada üleminekut maanteelt raudteele, eelkõige kaubavedude valdkonnas, kus maanteetransport on endiselt valdav. Hoolimata taaste- ja vastupidavuskava raames rahastatavatest käimasolevatest meetmetest ja muudest riiklikest algatustest esineb suurte raudteeprojektide puhul jätkuvalt viivitusi, samal ajal kui digitaalsete signaalimissüsteemide, eelkõige Euroopa raudteeliikluse juhtimissüsteemi (ERTMS) aeglane kasutuselevõtt piirab jätkuvalt läbilaskevõimet, usaldusväärsust ja piiriülest koostalitlusvõimet. Samal ajal sõltuvad Saksamaa majandusjulgeolek ja tööstuse konkurentsivõime töötleva tööstuse, sealhulgas energiamahukate tööstusharude kiirest loobumisest fossiilkütustest. Keerukad loamenetlused, mida iseloomustavad kohtualluvuse kattumine ja kohustuste ebaselge jaotus, lükkavad siiski jätkuvalt edasi kriitilise tähtsusega investeeringuid mittefossiilsetesse vähese süsinikuheitega ja nullnetotootmistehnoloogiatesse. Nende kitsaskohtade kõrvaldamiseks peaks Saksamaa ühtlustama puhtale tööstusele üleminekut toetavate taristute ja rajatiste heakskiitmist.

(34) Võttes arvesse inimkapitali olulist rolli liidu konkurentsivõime ja strateegilise autonoomia edendamisel, soovitas nõukogu 2026. aastal liikmesriikidel võtta meetmeid, et kiiresti käsitleda oskuste, hariduse ja koolituse vallas inimkapitaliga seotud struktuurseid probleeme, mis pärsivad konkurentsivõimet. Saksamaale adresseeritud 2026. aasta riigipõhised soovitused võivad aidata rakendada nõukogu soovitust inimkapitali kohta liidus.

(35) Kvalifitseeritud tööjõu nappus on vähenenud, kuid kahjustab endiselt suurel määral majanduskasvu, tootlikkust ning digi- ja rohepööret. 2025. aasta lõpus teatas ligikaudu 30 % ettevõtetest, et neid mõjutab tööjõupuudus ja vabade töökohtade määr on endiselt üle ELi keskmise. Kuigi tööhõive määr on kõrge, on keskmine töötundide arv töötaja kohta üks väiksemaid ELis ja väheneb jätkuvalt. Pool kõigist naistöötajatest töötab osalise tööajaga, mis osaliselt selgitab seda. Tööjõupuudust süvendab oskuste nappus ja oskuste mittevastavus nõudlusele. Digioskused paranevad järk-järgult, kuid on endiselt ebaühtlased. Tööjõupuudus on eriti terav hooldus- ja IKT-sektoris, ehitussektoris ning teadus- ja tehnikavaldkonna kutsealadel, mis nõuavad loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika valdkonna oskusi. Tööjõupuudus mõjutab ka rohepöörde seisukohast tähtsaid sektoreid, nagu veevarustus, kanalisatsioon, jäätmekäitlus ja energeetika. Nappus kajastab osaliselt territoriaalset ja oskuste mittevastavust nõudlusele. Tootmise vähenemise tõttu toimuvad paljudes piirkondades märkimisväärsed struktuurilised muutused ning suutlikkus ümberasunud tööjõudu vastu võtta on piiratud. Struktuurimuutustega kohanemiseks peavad ühelt töökohalt teisele liikumist toetavad poliitikavahendid muutuma asjakohasemaks ning keskenduda tuleb ametialaste muutuste ja piirkondliku tööjõu liikuvuse edendamisele, mida praegu piirab muude asjaolude hulgas vähene eluasemete pakkumine tööturu vajadustega piirkondades. Lisaks nendele ennetusmeetmetele võib Saksamaal aidata oskuste nappust vähendada igas vanuses madala kvalifikatsiooniga töötajate, eelkõige kutsetunnistuseta töötajate igakülgne toetamine. Samuti on veel kasutamata potentsiaali talentide ligimeelitamiseks ja hoidmiseks, näiteks kiirendades, digitaliseerides ja tsentraliseerides töörände haldusmenetlusi ning hõlbustades veelgi kvalifikatsioonide tunnustamist kiirema ja läbipaistvama protsessi abil.

(36) Nõrgad ja halvenevad haridustulemused, eriti ebasoodsas olukorras olevate rühmade puhul, ning haridus- ja koolitussüsteemist varakult lahkujate suur arv süvendavad oskustööjõu nappust. Veerand kuni kolmandik 15aastastest on kehvade tulemustega matemaatikas, lugemises ja loodusteadustes ning ka parimate tulemustega õpilaste osakaal on oluliselt vähenenud. Õpilaste sotsiaal-majandusliku tausta mõju haridustulemustele on väga suur. 2022. aastal ei suutnud 46,6 % ebasoodsa taustaga õpilastest saavutada matemaatikaoskuse miinimumtaset ja see on märkimisväärne kasv võrreldes 29,8 %-ga 2015. aastal. Lisaks on kahel kolmandikul (64 %) välismaal sündinud õpilastest matemaatikas kehvad tulemused (mittesisserändajatest õpilaste sama näitaja on 21,9 %). See suurendab veelgi sotsiaal-majanduslikku lõhet hariduses. Peaaegu ühel seitsmest Saksamaa noorest (18–24aastased) puudub kvalifikatsioon või on see väga madal ning neid peetakse haridus- ja koolitussüsteemist varakult lahkujateks. Haridus- ja koolitussüsteemist varakult lahkujate osakaal Saksamaal on üks ELi kõrgemaid (2025. aastal 13,1 %) ja on alates 2021. aastast suurenenud. Piirkondlikke erinevusi arvesse võtvad ennetus- ja parandusmeetmed võivad aidata vähendada haridus- ja koolitussüsteemist varakult lahkumist ja parandada haridustulemusi. Tõhusam andmete kogumine ning koolide, sotsiaalteenistuste ja liidumaade vaheline andmete koostalitlusvõime võimaldaks haridustrajektoore paremini jälgida. See aitaks suunata toetuse kehvade õpitulemustega õppijatele alates varasest east, parandada kohustuslikku kooliharidust või koolitust kuni 18. eluaastani ja pakkuda paindlikke õppimisvõimalusi. Majanduse digitaliseerimise kiirenedes peavad sammu pidama ka haridusse tehtavad investeeringud. Tõhusate tulemuste saavutamiseks on väga oluline vajadustele kohandatud haridus, mistõttu on õpetajate nappus eriti murettekitav. Praeguse seisuga prognoosib haridus- ja kultuuriministrite alaline konverents, et 2035. aastaks on puudu 49 000 õpetajat.

(37) Kvaliteetse alushariduse ja lapsehoiu ning kogupäevakoolide arendamine võiks soodustada hooldajate, sageli naiste täistööajaga töötamist ning pakkuda lastele võrdseid võimalusi. Pooled kõigist naistöötajatest töötavad osatööajaga ja see osakaal on üks kõrgemaid ELis. Laste ja eakate sugulaste hooldamine on sagedane osatööajaga töötamise põhjus. Osalt on see tingitud kvaliteetse, paindliku alushariduse ja lapsehoiu ning kogupäevakoolide pakkumise vähesusest. Hinnanguliselt on praegu puudu 300 000 lastehoiu- ja lasteaiakohta ning 2029. aastaks tuleb luua veel 150 000 pikapäevarühma kohta, kusjuures rahuldamata vajadused on piirkonniti erinevad. Juurdepääs kvaliteetsele alusharidusele ja lapsehoiule ning kogupäevakoolidele võib samuti aidata leevendada sotsiaal-majanduslikust taustast ja saksa keele tasemest tingitud ebasoodsat olukorda. Üleriigilise standardiseeritud keeletoe kasutuselevõtt alushariduses ja lapsehoius võib aidata luua tugeva aluse põhioskuste omandamiseks algkoolis ning suurendada seeläbi võrdsust Saksamaa haridussüsteemis, mida iseloomustab õpilaste väga varajane eri haridusteede valik. Praegu on jõukamatest leibkondadest pärit lapsi alushariduses ja lapsehoius peaaegu kaks korda rohkem kui vähem jõukatest peredest pärit lapsi. Kulutõhusa pikaajalise hoolduse, eelkõige kodu- ja ambulatoorsete teenuste laiendamine võib samuti leevendada hoolduskohustusi ja edendada põlvkondadevahelist õiglust.

(38) Arvestades euroala liikmesriikide majanduse tihedat seotust ning nende ühist panust majandus- ja rahaliidu toimimisse, soovitas nõukogu 2026. aastal euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas oma taaste- ja vastupidavuskavade kaudu, et rakendada 2026. aasta soovitust euroala majanduspoliitika kohta. Saksamaal aitab soovitus 1 rakendada esimest, teist, kolmandat, viiendat ja seitsmendat euroala soovitust, soovitus 2 neljandat euroala soovitust, soovitus 3 viiendat, seitsmendat ja üheksandat euroala soovitust, soovitus 4 seitsmendat euroala soovitust ning soovitus 5 viiendat euroala soovitust,

SOOVITAB Saksamaal võtta 2026. ja 2027. aastal järgmisi meetmeid.

1. Jätkuvalt pidada kinni netokulude maksimaalsetest kasvumääradest, mida soovitas nõukogu 10. oktoobril 2025, kasutades samal ajal nõukogu aktiveeritud riikide vabastusklausliga võimaldatavat paindlikkust. Suurendada üldisi kaitse- ja julgeolekukulutusi ja -valmidust, tagades samal ajal võla jätkusuutlikkuse ja kulutuste tõhususe ning kohandades järk-järgult eelarvet, et säilitada struktuurselt suuremad kaitsekulutused. Tagada, et energiahindade tõusu mõju leevendamiseks võetud meetmed on ajutised, suunatud vähekaitstud leibkondade kaitsmisele või energiamahukate ettevõtete vajaduste rahuldamisele, säilitavad stiimulid energiasäästuks ning et nende eelarvekulud on kooskõlas ELi eelarveraamistiku kohaste kohustustega. Jätkata kohandamisperioodi pikendamise aluseks olevate reformide ja investeeringute paketi elluviimist, nagu nõukogu 10. oktoobril 2025 soovitas. Toetada avaliku sektori investeeringute kasutuselevõttu ning laiendada meetmeid loa- ja täitemenetluste kiirendamiseks. Parandada riigi rahanduse kvaliteeti seeläbi, et tagatakse, et uus taristu ja kliimaneutraalsuse erifond *(Sondervermögen)* suurendab tootlikku kapitali, ning piiratakse toetusi ja ülekandeid föderaaleelarvest pensionisüsteemi. Parandada kohustuslike pensionide jätkusuutlikkust ja säilitada samal ajal pensionide piisavus, sealhulgas soodustades pikemat tööiga, ning tugevdada tööandja ja personaalseid pensioniskeeme. Parandada maksude kombinatsiooni ning sotsiaalhoolekandesüsteemi tulemuslikkust ja tõhusust, et tugevdada töötundide arvu suurendamise stiimuleid, sealhulgas leibkonna teisele palgasaajale.

2. Tagada taaste- ja vastupidavusrahastu raames rakendatavate reformide ja investeeringute järjepidevus. Kiirendada jõupingutusi ühtekuuluvuspoliitika programmide rakendamiseks, tuginedes vajaduse korral ühtekuuluvuspoliitika raamistiku vahehindamise kontekstis kokkulepitud vahendite strateegilistele prioriteetidele ümberjaotamisele ja paindlikkusele.

3. Edendada ümberkujundavat innovatsiooni, sealhulgas teadusuuringute turustamise hõlbustamise kaudu. Mitmekesistada majandust, hoogustada äritegevust ja suurendada erainvesteeringuid, toetades ettevõtlust, parandades idu- ja kasvufirmade juurdepääsu rahastamisele, lihtsustades reguleerimist ja vähendades halduskoormust. Kiirendada avaliku halduse ajakohastamist ja digitaliseerimist, sealhulgas vähendades valitsustasanditevahelist keerukust, suurendades ühiste standardite kasutamist ja kujundades ümber avalikud teenused, et muuta need kasutajasõbralikuks ja kogu riigis alati kättesaadavaks. Kiirendada väga suure läbilaskevõimega digitaalsete sidevõrkude kasutuselevõttu. Parandada eluasemeinvesteeringute tingimusi, et muuta eluase taskukohasemaks, lihtsustades veelgi reguleerimist ja menetlusi, vaadates läbi üüriseaduse, võttes kasutusele täiendava ehitusmaa ja edendades sotsiaaleluruumide ehitamist.

4. Vähendada veelgi üldist sõltuvust fossiilkütustest ja hõlbustada taastuvenergia laiemat kasutuselevõttu, sealhulgas edendades paindlikke süsteeme, nagu salvestuslahendused, et alandada hindu tippkoormuse ajal. Suunata investeeringuid kulutõhusasse ja süsinikuneutraalsesse elektrisüsteemi, sealhulgas soodustades võrgusõbralikku taastuvelektri tootmist ja paindlikke tarbimisharjumusi, tugevdades samal ajal piirkondlikku integratsiooni ülekandekoridoride laiendamise ning elektriturgude ja -võrkude piiriülese integreerimise toetamise kaudu. Edendada elektrivõrkude digiteerimist, eelkõige jaotustasandil, ja edendada arukate arvestite kasutuselevõttu. Kiirendada hoonete, tööstuse ja transpordisektori süsinikuheite vähendamist, sealhulgas renoveerides ja digitaliseerides raudteevõrku ning vähendades loamenetluse kitsaskohti taristu ja rajatiste puhul, mis aitavad kaasa puhtale tööstusele üleminekule.

5. Suurendada tööjõu pakkumist ja leevendada oskustööliste nappust, eelkõige suurendades töötundide arvu, tugevdades oskusi, hõlbustades aktiivse tööturupoliitika kaudu töökohavahetust ning meelitades ligi ja hoides talente kolmandatest riikidest. Parandada haridustulemusi, sealhulgas tipptaseme edendamise ning haridus- ja koolitussüsteemist varakult lahkumise ennetamise kaudu ning sihipäraste toetustega ebasoodsas olukorras olevatele rühmadele. Parandada alushariduse ja lapsehoiu, kogupäevakoolide kättesaadavust ja kvaliteeti ning kulutõhusa pikaajalise hooldusteenuse kättesaadavust.

Brüssel, 10. juuli 2026

Nõukogu nimel

eesistuja

S. HARRIS